

MARIAN MILSZTAJN
ur. 1919; Lublin

STRESZCZENIE RELACJI MÓWIONEJ

Marian Milsztajn opowiada o przedwojennym Lublinie – biednej dzielnicy żydowskiej, ulicy Szerokiej, przy której siedzibę miał Związek Zawodowy Pracowników Igły i znajdowała się olejarnia, o ulicy Krawieckiej i mieszczącej się tam fabryce cygar, o łąkach nad Bystrzycą.

Wspomina o przejawach antysemityzmu wśród rówieśników – o wiązaniu ubrań nad rzeką przez polskie dzieci i o odwecie zaplanowanym przez dzieci żydowskie. Mówi o czasach szkolnych i niechęci do nauki języka polskiego, kolegach, nauce krawiectwa i pierwszych krokach w zawodzie, a także o Komunistycznym Związku Młodzieży Polskiej, do którego należał. Opowiada o powodach fascynacji komunizmem, programie organizacji, potrzebie wywalczenia praw dla Żydów.

Relacja dotyczy również życia religijnego – wizyt w synagodze, mykwie, jesziwie. Wspomniana została także postać Majera Szapiry i jego pogrzeb.

Część wojenna relacji dotyczy ucieczki z Lublina po wkroczeniu Niemców i przedostania się do Lwowa, pobytu w Związku Radzieckim, pracy w Połtawie, mobilizacji do dywizji komsomolskiej i wyruszenia z nią na front w 1941 roku, przydzielenia do jednostki wojskowej i dotarcia z nią na Kaukaz. Po zwolnieniu z wojska na mocy umowy zawartej z polskim rządem w Londynie Marian Milsztajn dociera do Uzbeckiej Socjalistycznej Republiki Radzieckiej, gdzie pracuje w fabryce, ale zabiega o powrót do wojska. Kiedy organizuje się wojsko polskie pod przewodnictwem Wandy Wasilewskiej, stara się o przeniesienie. Z wojskiem tym wkracza do Lublina, gdzie zastaje gruzy dzielnicy żydowskiej i poznaje losy rodziny. Wojnę kończy, docierając do Pragi czeskiej.

Marian Milsztajn wspomina o powojennej pracy w strukturach organów bezpieczeństwa publicznego w Poznaniu i Komitecie Wojewódzkim w Warszawie, odnalezieniu kuzynki w Związku Radzieckim, nastrojach antysemickich i decyzji opuszczenia Polski w 1957 roku.

Data i miejsce nagrania	2006-11-29, Beer Szewa
Rozmawia/a	Tomasz Czajkowski
Słowa kluczowe	Marian Milsztajn, streszczenie
Autor streszczenia	Justyna Molik
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"